

การศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านศรีนาป่า ตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการนำองค์ความรู้ด้านภูมิสังคมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนบ้านศรีนาป่า ตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้เข้าศึกษาร่วมกับคนในชุมชน 1) กลุ่มเยาวชน 2) กลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ และผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลภาคสนาม และจากการปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ทำให้การอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ชัดเจนมากขึ้น

จากการศึกษาพบว่าสถานภาพของราษฎรในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือมีรายได้เฉลี่ย 10,000 – 25,000 บาท/ครอบครัว/ปี ราษฎรมีอาชีพทำเกษตรกรรม คือ ทำนา ปลูกข้าว เป็นหลัก รองลงไปคือการทำไร่ข้าวโพด ถั่วเหลือง และทำสวนเมี่ยง ซึ่งผลผลิตต่างๆ ส่วนใหญ่จะนำมาบริโภคในครัวเรือน และถ้าเหลือก็จะจำหน่ายภายในชุมชน ในสภาพสังคมชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขดี มีวัฒนธรรมชุมชนตามเอกลักษณ์เผ่าพันธุ์ที่สืบมาแต่โบราณ มีเอกลักษณ์ประเพณีที่สืบทอดตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (ทรัพยากรธรรมชาติ) รวมถึงสภาพทั่วไปทางภูมิประเทศมีสภาพที่ดี

ผลการศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน พบว่า ชุมชนได้รับการฝึกอบรมและเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมกับได้นำองค์ความรู้ด้านภูมิสังคมมาประยุกต์ใช้โดยนำสภาพแวดล้อมที่เป็นภูมิประเทศที่ยังคงไว้เป็นธรรมชาติมาจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการด้านต่าง ๆ เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการที่จะมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชนเอง และมีการจัดกิจกรรมนันทนาการทางการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน จำนวน 8 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมศึกษาพืชพรรณไม้ในป่าธรรมชาติ กิจกรรมศึกษาการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า (บนผืนป่าใกล้เมือง) กิจกรรมถ่ายรูปชมวิถีธรรมชาติ กิจกรรมฟังเสียงนกร้อง/ดูนกธรรมชาติบนป่าคอยหลวงป่าเมี่ยงเขาสูงสลับซับซ้อน (คอยเขาแก้ว) กิจกรรมศึกษาสมุนไพรป่าท้องถิ่น (สมุนไพรภูมิปัญญาพื้นบ้าน) กิจกรรมการประกอบอาหารป่าพื้นเมืองท้องถิ่น (วัฒนธรรมชุมชน) กิจกรรมเล่าขานตำนานโบราณ (วัฒนธรรมชุมชน) และกิจกรรมนันทนาการรอบกองไฟ และกิจกรรมการเข้าค่ายพักแรมตามลำดับ

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน พบว่า ชุมชนได้ร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่ และได้นำทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นมาเป็นจุดเด่นและพัฒนาเป็นกิจกรรม ทำให้เกิดความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น โดยจะเห็นได้จากความสามัคคีในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และเกิดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ประชาชนมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และประชาชนในพื้นที่ที่โยกย้ายไปหาอาชีพรับจ้างนอกพื้นที่ลดลงจากเดิมร้อยละ 80 เหลือเพียงไม่เกินร้อยละ 10 เท่านั้น

This qualitative research was conducted to investigate the outcome of the application of knowledge on geo-social based in eco-tourism management of Baan Si Na Phan, Ruang sub-district, Muang district, Nan province. For data collection, the researcher participated in various activities with people in the community: the youth group and the adult and elderly group. Also, the researcher recorded obtained data from field trips, related documents, theories and explained various phenomenon for a clear perspective.

Results of the study revealed that most of the people in Baan Si Na Phan were elementary school graduates, having an average annual income below the standard criterion (10,000-25,000 baht per family). They did farming such as rice growing as main occupation. They also grew maize, soybean and tae (for making Miang- fermented leaves of tea-plant). Most of the yields were for household consumption and the surplus were sold within the community. It was found that Baan Si Na Phan was a peaceful community having unique traditions. Besides, this community had good natural environment (natural resources) and topographic condition.

With regards to the investigation on community-based eco-tourism management, it was found that people in Baan Si Na Phan attended trainings and learned about eco-tourism management provided by concerned agencies. Besides, they applied knowledge on geo-social based in the management of tourist spots in their community. This caused people participation in the management of various tourism aspects. It was found that people in Baan Si Na Phan arranged eight educational recreation activities suited to the management of an appropriate eco tourism. These were activities on: 1) plant varieties study in natural forest; 2) wildlife way of life study (forest nearby urban area); 3) forest life photo - taking; 4) bird watching in Doi Luang Pa Miang forest; 5) local forest herbs study; 6) local forest food cooking (community culture); 7) ancient legend telling (community culture); and 8) bonfire camping, respectively.

Based on the investigation on people participation in an appropriate community-based eco-tourism, it was found that people in the community worked together on area analysis. They also made use of natural resources and environment in their community as selling points. Not only this, they developed these things to be part of eco-tourism activities causing the success in the improvement of economy, society and environment of the community. Importantly, a high decreased rate of migration to work outside the Baan Si Na Phan Community was found (from 80 to 10 percent).